

ապացոյցը առին: Կ'ուզենք մանաւանդ որ
գիտանա թէ հելլենասէրներուն մէջ կրնե՞ր
գտնուած են որոնք ձայն են բարձրացուցած
ի նպաստ Յունաստանի, որոնք կրցածնուն չափ
օգնած են անոր, չնորհաւորած են յոյն կի-
նեւրժիւնեց հայրենիքին տարած յազթութեանց
առթիւ. մասնակցած են մեր սուգներուն: մէկ
խօսքով՝ ճշմարիտ յոյն կրնե՞րու պէս Յու-
նաստանի բազդին հաղորդակից են եղած: Որո-
հուրդ կուտանք մենք ետքը ողջ մնացող մեր
հայրենակիցներուն, որ մեր անբանաւոր թըշ-
նամներուն դէմ ոխ չպահեն, այ մէկ շարու-
թիւն չմաղթեն անոնց՝ բայց միայն որ անոնք
բաւական երկայն ատեն ապրին որպէսզի այ-
լօղմին տեսնեն յաղթանակն այն Յունաս-
տանին որուն գէմ ա՛յ յնքան կուռեղան: Որով-
հետեւ մենք կը կաթենք թէ իրենց խզէին
խայթի, իրենց անունին վրայ դրոշմուած խա-
րանը, այն անպատուիչ ու անփառունակ ժա-
ռանդութիւնը զոր պիտի թողուն իրենց զա-
ւակներուն, բաւակառայափ պատիժ մը կը
կազմեն իրենց համար: Գայով ձեզի, ո՛վ վեհ-
անձն բարեկամութիւններ Յունաստանի, մեր
հայրենակիցներուն մենք թոր նշանաբան կը
թողունք օրհնել ու դովով յաւիտեան ձեր ա-
նունը, երբեք չմոռնալ երախտագիտութիւնը
զոր ձեզի կը պարտին եւ իրենց զուտորեւուն
աւանդել իրենց սրտին այդ քաղցր գգացումը:
Իսկ մենք, թէեւ չենք կրնար այժմ մեր կուրծ-
քին վրայ կրել ձեր կենդանադիրք՝ «հելլենա-
սէր» վերտառութեամբ, զայն մեր սրտին մէջ
քանդակած ենք սակայն եւ ձեր անունը մեր
բերնէն պիտի չհեռանայ՝ որքան ատեն որ ողջ
մնանք:

17 Ապրիլ 1825

Թարգմ. յուհարեհե
Մ. ՍՍԱԶԼԵԱՆ

ՀԱՅ ԷԶԵՐ

— 2 —

ԵՐԵՄԻԱ ՔԵԾՈՒԻՐԱՅԻՆ

Սվաճեանի գործին նուիրուած մեր տաղին
յօղուածին մէջ յիշած էինք Նրեմիա Քեծախի, Բե-
նեաի անունը, այսօր կը հրատարակենք ինչ
քերթումներ տալ բազմաշուտ ու բազմակե-
զրաղէտէն, որուն վրայ Պ. Յ. Գ. Մ. իր «Հին
Օրեր» գրքոյնի մէջ հետեւեալ տեղեկութիւն-
ները կուտայ:

«Ճաստեւեօթերորդ գարուն՝ այդ մեծերո-
ւ մէջ էր նաեւ ներսուն Նրեմիա Զէլէպի Քե-
միւրանա, բարեկամ Այնթապեցի Եղիազար
կաթողիկոսին, նօտար եւ գրագէտ ու մատե-
նագիր մեծատուն՝ երէց եղբայրը Տէր Կոմի-
տասի, որ եւ նախ Սամաթիայի Ս. Գեորգ եւ
կեղեցիին աւագ տարկաւազն էր եւ վախճա-
նեցաւ 60 տարեկան 1695ին Փրած է ինչ
գիրք Պատմութիւն Օսմ. Խաչաւորութեան
ընդարձակ, գիրք մը անոր համատառութիւնը,
միւս գիրք մը, ոտանաւոր՝ Յակոբ կաթողի-
կոսի խնդրելովը Աղեքսանդրի պատմութիւնը՝
նոյնպէս ոտանաւոր. Թարգմանած է թուրքե-
րէնի խորեանցիէն քաղուածներ, գրած է գեր-
ման գեապանին խնդրելովը՝ պարսկական,
հնգկական եւ Փոքր Ասիայի աշխարհագրու-
թիւններ, գիրք մը ընդգէմ Հրէից, քարոզներ,
ճառեր՝ հայերէն, ասորերէն, պատմութիւն
Սրուսաղէմի, Թարգմանած է թուրքերէնի Աե-
սարանն եւ ինչ ինչ կտորներ Հին Կառկա-
րանէն, Թարգմանած է յոււարէնէ ու լատինե-
րէնէ գրքեր, տպագրել սուած է իր հսկողու-
թեամբ երկու հատոր գիրք-Մնացորդք Յիսուս
Որդւոյ, եւ Տնօրինական տեղքք. գրած է ժա-
մառակակից խնդիրներուն վրայ՝ ընդարձակ
նամակներ առ կաթողիկոս եւ պատրիարքու նա-
յան եւ յորդորակներ, տեղեւ, աղբիւրներ ու յիշա-
տակարաններ, վարձքերու վարչութեանց եւ
արքունութեանց վրայ: Ճանապարհորդած է
Փոքր Ասիայի շատ մը քաղաքներն ու գիւղե-
քը, ինչպէս նաեւ Պէրսի, Բեքիայ, Սրուսա-
ղէմ, Արամ, եւնս Գրած է նաեւ ասորե-
թեամբ իր ժամանակին պատմութիւնը: Երբ
Չամչեան աւած է շատ բան, մենք շատ փնտը-
աւ եւ հարցուցած ենք իր այս գործերն ու

յինք գտած նոյն իսկ ամենէն բազմամուտ
անձերու ջով եւ ամենէն բազմահատոր մատե-
նագրարաններուն մէջ կը թուի շատոնց ինկած
են վեհնակի մատենադարանն ու հասկաքա-
ղուած վարդապետ մատենագիրներէն իր գրա-
րաւն ունի խաթիրն արծաթի ձուլուած մը՝
տարբեր ժամանակներ լատինախառն անոն ոճէն,
որ ճարակելու վրայ էր Ոսկան Երեսնցիին
հաստարակութիւններովը իր տպուած քանի մը
հատուածներէն կը համարձակինք ընել այս
դատարանին ալ Երեսմիս Զէլէպին՝ ցաւսիրտ
անձնաւորութիւն մըն է հզօր, ու իր գրակա-
յառաջադիմութիւնները՝ դարի մը կանխումն
են վեհնակի ու Պոլսի գրական նախանցեալ
դարի զարգացումներուն, իր ծագումն է Ակնէն,
1600 թուին 10

ՏԱՂՔ ԵՐԵՄԻԱ ՔԵՐՈՄԻՒՐՃԵԱՆԻ

(Երեսմիս Զէլէպի, Կոստանդնուպոլսեցի, որդի
Ճէր Մարտիրոսի Վեօմբուճի կոչեցելոյ, և
եւ երեց հղբայր երանելոյն Ճէր Կոմիտասայ
հաստակի, ծաղկեալ ի վախճան ժիշ դարուն՝
բանիւ եւ գրով) :

ԵՐԻՍ ՍԻՐՈՅ (1)

... Դլուխդ է օճեալ իւղով պալասան,
Հոտ դայ ամպէրի ի քո բուրաստան :

Մագեղի է գեղձան, սամուրի նըման,
Որպէս զթել փայլուն, ե'կ ի մեր պաղչան .
Ճակատդ է գերթ սաթ՝ սատափի նըման,
Փայլեալ քան զգոհար ի քո բուրաստան :

Ուներդ է բարակ զալմիւնըման,
Յօրինեալ կամար, ե'կ ի մեր պաղչան,
Աչքերդ է գերդ ծով, ովկանաւ նըման,
Կանթեղ է ի վտ, ի քո ծաղկաստան :

Երեոզ արեգակ լուսին ի լուման,
Պայծառ 'ւ անրատու, ե'կ ի մեր պաղչան .
Ակաղ մարգարտի տպարակ շարման .
Պիւլպիւն քաղցր երգէ ի քո վարդաստան :

Բերանդ է անուշ նեղաթի նըման,
Ինչպէս մեղր ի ծոր, ե'կ ի մեր սաւորայն

(1) Այս տաղերը աշուղի լեզուով են գրուած
եւ կարծենք թէ անսխալ են :

Լեզուդ է համեղ քան զգինի նըման .
Զմայլեցայ այժմիկ ի քո այգեստան :

Դունդ է գեղեցիկ բուրբալըման,
Շնորհատիւ պատկեր ե'կ ի մեր սարայն ,
Երթունքդ է շերտէթ շիրին շէքեր լապ ,
Կաթեալ ի սիրտն իմ, ե'կ ի մեր սեղան :

Ի ՎԵՐԱՅ ՁՐՈՅ

Երամք երկնային թռչնոց խմբեցան .
Հաք մեր կանգ առին յեղբրդ զանազան,
Ո'նչեւ կարկաչին երգին քաղցրաձայն ,
Դեզ հարցմունք լինին ու կան հայցական :

Հեռուստ 'ւ ի մօտոյ կ'սն քեզ փափաքման .
Վախեն մերձենալ՝ չըլինին կոխան .
Ճար չունին գալոյ տեսողդ դժմ գողման,
Դեզ երգս յարմարեն յոյժ աղբրական :

Փոքր մի տուր համբեր առ մեզ օթեւան .
Նդիր դու մեզ հիւր, մուտ մեր յանդատան,
Դեզ ծառայ լինիմք լի՛ր ասպնջական .
Ի խորոց նրա՛ն կամք քեզ մաղթական :

Դիտմք շատ աւնիս խնդրող սիրական .
Որ յորդոր ընթաց կատ ի ծիծաղման .
Մեզ այ, փոքր մի սեր տո՛ւր, ա'յ սիրական .
Ա'յ սիրու պատճառ, սիրոյ շտեմարան :

Ա'յ ջուր բարեբար պասքելոց արբան ,
նդճա՛ կանանչիցդ որ կան ինկեարան ,
Նոքա զլինկոր թարամեալ ողբան ,
Դու ծիծաղելով ծաւալ ծածանման :

Մաւալի՛ր յայգիս պարտէջ 'ւ ի պաղչան ,
Ջուր տուր այս ծաղկանց որ քեզ ծարաւ կան
նդճա՛ այս տնկոցս ոռոգեա՛ զհամայն .
Ապա՛ թէ երթաս ծաւալ ծիծաղման :

նոնարհեալ իջի՛ր ի մեր բուրաստան ,
Որ հասարակով ինթիլար եղան ,
Պատուեն մեծարեն քաղցր հոտով բուրման ,
Դու ծալի՛ր ծաւալ ծիծաղ ծածանման :

Մանուշկան խղճա՛ փգիկն է կեռման .
Նօնօթար ծաղկին երեսն է դեղձան :